

საოფისე ფართი, საოფისე აღჭურვილობა და კონსულტაციები შესაძლებლობას აძლევს კომპანიებს მინიმალური ხარჯებით წარმართონ საკუთარი საქმიანობა. გარდა ამისა საკონსულტაციო მომსახურება, ინფორმაციული ბაზა და საგანმანათლებლო ღონისძიებები ეხმარება მეწარმეს თანამედროვე ბიზნეს გარემოსთან შეგუებასა და განვითარებაში..

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. <https://www.european-microfinance.org/call/incubators-inclusive-and-social-entrepreneurship>
2. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0971721819873178>
3. <https://endeva.org/partner/asian-social-enterprise-incubator>
4. <http://bbi.ge/page.php?src=news&id=128&lang=ge#.XrAlsgszZPZ>
5. <https://gita.gov.ge/geo/static/139>
6. <https://www.marketer.ge/biz-inkubatori-martivis-akademia/>

ფინანსები და ბანკები

საქართველოს საბანკო სექტორის მიმოხილვა Georgian Banking Sector Overview

ირაკლი პეტრიაშვილი - ბიზნეს ტექნოლოგიები/ფინანსები დოქტორანტი
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
ipetriashvili@sao.ge

Irakli Petriashvili- PhD/student business Technology faculty/General in Finance
Georgian Technical University
ipetriashvili@sao.ge

აბსტრაქტი. ეს სტატია აერთიანებს და აანალიზებს ფინანსურ შედეგებს საქართველოს 15 კომერციული ბანკში, 2019 წლის მე - 3 კვარტლისთვის, ასევე გარკვეულ წარმოდგენებს უკეთეს ბოლო დროში განვითარებულ მოვლენებში საბანკო სექტორი, ფინანსური ინფორმაცია მოპოვებულია 2019 წლის მე-3 კვარტლიდან მიმდინარე პერიოდის ჩათვლით. ინფორმაცია კომერციულმა ბანკებმა წარმოადგინეს საჯაროდ, ბაზელ III ჩარჩოს გათვალისწინებ, რომელიც ევროკავშირის დახმარებით ეროვნულმა ბანკმა 2017 წელს დაწერა. ბაზელ III სტანდარტები თავის მხრივ სამ პილარს მოიცავს, და თითოეული პილარი საბანკო სექტორის სტრუქტურისთვის არის შექმნილი, მაგალითად პილარ 3 ინფორმაციის გამჭვირვების წესს შეეხება, კორპორაციული და რისკების მართვასთან დაკავშირებულ საკითხების მიმართულებით, რომლებიც, თავის მხრივ, ევროკავშირის შესაბამისი დირექტივის გამჭვირვალობის პრინციპებს ეფუძნება. ბანკების განვითარების და შიდა განსხვავებული მიდგომების შედეგად გამოვლინდა რომ ყველა ბანკს ინფორმაციის წარდგენის სხვადასხვა გზა აქვს, აქედან გამომდინარე ვეცადე ამ სტატიაში მაქსიმალურად მოკლედ და საინტერესოდ გამომეხატა ყველა ის პარამეტრი რას საბანკო ბაზრის მიმოხილვისთვის არსებითად. ძირითადი ინფორმაციები როგორიცაა ფილიალების რაოდენობა, შემოსავლები, საკრედიტო პორტფელის შესახებ ინფორმაცია, ასახული იყო ბანკის ფინანსურ ანგარიშგებაში, და ბანკების ოფიციალური ვებსაიტებში, იქედან გამომდინარე, რომ ბანკში

მოქმედი პროცესები უწყვეტია შესაძლოა ინფორმაცია რომლებიც ბანკების ოფიციალური ვებსაიტებიდან მოვიპოვე დროულად არ ყოფილიყო განახლებული, რაც ტოვებს შანსს რომ მცირე, და არა არსებითი უზოსტობა კონკრეტულ გამოთვლებში არსებობდეს. ინფორმაციის მთავარი წყარო ბანკების ოფიციალური ვებსაიტებია, საქართველოს ეროვნული ბანკი, და ოფიციალური პრესა ასევე სხვადასხვა ახალი ამბების სააგენტოს მიერ გამოქვეყნებული გამოცემები.

საკვანძო სიტყვები: ეროვნული ბანკი, არასაბანკო დეპოზიტები, საბანკო სისტემა

Abstract. This report summarizes and analyzes the financial results of the 15 commercial banks of Georgia for the 3rd quarter of 2019, as well as provides some insights into the recent developments in the sector. The financial information has been obtained from the published interim reports for the 3rd quarter of 2019. The banks are listed in the alphabetical order throughout the publication. We have used simple headline numbers in our analysis unless stated otherwise; each bank has its own way of reporting performance and this has proved to be the most consistent method of presenting their results. All the key ratios are calculated based on the obtained data unless stated otherwise. The general information, such as the number of branches are mainly taken from the Notes to the Financial Statements prepared by the banks. The official websites of the banks serve as the only alternative source, however they are not always properly updated. Due to this, the figures presented may not necessarily be as of 30 September 2019. There may be figures more up to date or of an earlier date depending on the latest available information published by the banks. The main source of news is the official websites of the banks and the National Bank of Georgia, as well as the official press releases published by various news agencies.

Keywords: National Bank, Non-Bank Deposits, Banking System.

ძირითადი მოვლენები: საბანკო სისტემა რჩება საქართველოს ფინანსური ბაზრის უდიდეს ნაწილად. 2019 წლის 30 სექტემბრის მდგომარეობით. ამ დროისთვის საქართველოში მოქმედი 15 კომერციული ბანკია, ისევე როგორც 2018 წლის იმავე პერიოდში იყო. 2019 წლის ივლისში თორმეტი კომერციული ბანკი შეუერთდა საკრედიტო-გარანტიის სქემას. მთავარი მიზანი ამ შეერთების მცირე და საშუალო ბიზნეს კომპანიებისთვის ფინანსური რესურსების ხელმისაწვდომობის გამარტივება და ეკონომიკური ინკლუზიურის ზრდის ხელშეწყობა იყო. საქართველოს საბანკო სექტორმა და სააგენტომ “აწარმოე საქართველოში” მდგრადი განვითარების ხელშეწყობისთვის მოაწერეს ხელი ხელშეკრულებას. საკრედიტო გარანტიის სქემის შეასრულებასთან დაკავშირებით (kpmg, 2019). სახელმწიფო, კომერციული ბანკების მეშვეობით გარკვეული მიმართულების ბიზნესების წამოწყებისთვის, მოქალაქეებს სესხის პროცენტს დაუფინანსებს.

2019 წლის ივლისში სს "საქართველოს ბანკმა" EBRD- თან ხელი მოაწერა 28 მილიონი დოლარის 5-წლიანი სესხის ხელშეკრულებას. ეს არის მეორე თანამშრომლობა EBRD- თან როგორც ქართულ ლარზე დენომინირებული პარტნიორთან, პირველი თანამშრომლობა 2016 წელს დაწყო და 2 ტრანშის პროგრამის, წარმატებით დასრულებით დასრულდა. იმის გათვალისწინებით

რომ საქართველოს ეკონომიკა დე-დოლარიზაცია სიჩქარეს და მასშტაბს იძენს, ამ ტიპის ადგილობრივი სავალუტო საშუალებები სულ უფრო და უფრო მნიშვნელოვანია, რომ კომერციული ბანკებმა განაგრძოს ყველა საჭირო ფინანსური პროდუქტების შეთავაზებას ბიზნეს კლიენტებისთვის (<https://www.worldbank.org/>, 2019).

2019 წლის ივლისში გამოქვეყნდა სიახლე, რომ ევროპის საინვესტიციო ფონდი (EIF) და პროკრედიტ ჯგუფი, 800 მილიონი ევროს ინვესტიციას განახორციელებს მცირე და საშუალო ბიზნესის მხარდაჭერის მიზნით 11 ქვეყანაში. ხოლო მთლიანობაში აღნიშნული პროექტის გათვალისწინებით 1,62 მილიარდი გამოიყოფა, 11 ქვეყანაში არსებული ბიზნესის დახმარებისთვის. ეს ქვეყნებია: ალბანეთი, ბოსნია და ჰერცეგოვინა, ბულგარეთი, საქართველო, გერმანია, საბერძნეთი, მოლდოვა, ჩრდილოეთ მაკედონიის რესპუბლიკა, რუმინეთი, სერბეთი და უკრაინა. ევროკომისიის ვიცე-პრეზიდენტ ჯირკი კატაინენის თქმით, აღნიშნული პროგრამა მუდმივად გაგრძელდება და მისი მოცულობა გაიზარდება. ევროკავშირის მხრიდან მხარდაჭერის დონე დიდ დახმარებას გაუწევს ინოვაციური ბიზნეს იდეების მქონე ათასობით ადამიანს, რომლებსაც დაფინანსება სჭირდებათ, ასევე ამას ემატება 2,000 მცირე და საშუალო ბიზნესის დახმარება, გარკვეულწილად აღნიშნული პროექტით ბენეფიციარებმა უკვე ისარგებლეს (www.eif.org, 2019).

2019 წლის ივლისში თიბისი ბანკმა გააფორმა 10 მილიონიანი აშშ დოლარის სესხის ხელშეკრულება. გარიგება არის 175 მილიონი აშშ დოლარის საერთაშორისო, შერეული გავლენის დაფინანსების Securitization-ის ნაწილი. განვითარებად ბაზრებზე მცირე და საშუალო ბიზნესის დასაფინანსებლად, რომელსაც მართავს საერთაშორისო აქტივების კომპანია ResponsAbility. გარიგება საშუალებას აძლევს თიბისი ბანკს მომსახურება გაუწიოს თავის მცირე და საშუალო ბიზნესის მომხმარებლების უფრო მეტ ნაწილს, ხოლო მსხვილ ინვესტორებს საშუალებას აძლევს შეიძინონ აქტივების უნიკალური ერთობა, რომელიც სთავაზობთ როგორც სოლიდურ შემოსავალს, ასევე გავლენას ახდენს ნებისმიერ სამომავლო ინვესტიციებში (www.tbcbank.ge, 2019).

2019 წლის სექტემბერში ეროვნულმა ბანკმა რეფინანსირების განაკვეთი 9% -მდე გაზარდა, გაცვლითი კურსის და ინფლაციის წნევის განეიტრალების მიზნით. 2019 წლის ოქტომბრიდან, საქართველოს ეროვნული ბანკის

პრეზიდენტის ბრძანების საფუძველზე, უცხოური ვალუტით მოზიდული სახსრების მინიმალური სარეზერვო მოთხოვნა, ბანკებისთვის მცირდება 25% დან 5% მდე. გადაწყვეტილების მთავარი მიზეზია ლარის დევალვაციის გავლენა ინფლაციაზე. აღნიშნული ცვლილების გამო, ეროვნული ბანკი ელოდება დამატებითი კრედიტის გაცემას დაახლოებით 700 მილიონი აშშ დოლარის ოდენობით და უცხოურ ვალუტაში კრედიტების პროცენტის შემცირებას (www.nbg.ge, 2019).

„საპენსიო სააგენტომ, საინვესტიციო საბჭოს გადაწყვეტილებით, 2020 წლის თებერვალში შეიძინა 560 მილიონი ლარის ღირებულების სადეპოზიტო სერტიფიკატები. საშუალო ნომინალური საპროცენტო განაკვეთი შეადგენს 14.9%-ს, ინვესტიციების ვადიანობა კი გახლავთ 5 წელი. საქართველოს პარლამენტმა საპენსიო სააგენტოს საინვესტიციო საბჭო 2019 წლის ივნისში დაამტკიცა. დაგროვებითი პენსიის შესახებ კანონის თანახმად, საინვესტიციო საბჭო 5 წევრისგან შედგება და მის წევრებს პარლამენტი 5 წლის ვადით ამტკიცებს. საპენსიო სააგენტოს საინვესტიციო საბჭოს თავმჯდომარედ კი ოლივიე რუსო აირჩიეს. ის საფრანგეთის საპენსიო სარეზერვო ფონდის აღმასრულებელი დირექტორია. 2020 წლის თებერვლის მდგომარეობით, საპენსიო შენატანები ფონდში 600 მილიონ ლარს შეადგენს. საპენსიო სააგენტოს საბანკო ანგარიშები ეროვნული ბანკის გარდა კიდევ 10 კომერციულ ბანკში აქვს გახსნილი. (www.pensions.ge, 2019).

ფინანსური ინფორმაცია. 2019 წლის მონაცემებით საქართველოს 15 კომერციული ბანკის აქტივებმა 45 მილიარს გადააჭარბა, და წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით 21% ით გაიზარდა. 12 თვის მონაცემებით საბანკო სისტემის აქტივებიდან შემოსავალმა (ROA) 1,2% ზრდა დააფიქსირა აღნიშნული პარამეტრი წინა წლის მონაცემებთან შედარებით შემცირებულია, წინა წლის ანალოგიურ პერიოდში (ROA) 2,4% იზრდებოდა. 2019 წლის 30 სექტემბრის მონაცემებით ასევე 20,7% გაზრდილია სესხების მოცულობა და მთლიანობაში მან 30 მილიარდ ლარს გადააჭარბა. სამომხმარებლო სესხის პორტფელის თანაფარდობამ საქართველოს საბანკო სისტემის მთლიან აქტივზე შეადგენდა 65.8%, ხოლო იგივე თანაფარდობა 2018 წლის 30 სექტემბრის მდგომარეობით დაახლოებით 65.7% იყო.

2019 წლის მე 3 კვარტლის მონაცემებით საქართველოს საბანკო სექტორის სესხის უზრუნველყოფის ხარჯები შემცირდა 14.4% -ით, 2018 წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით და შეადგინა 0.3 მილიარდი ლარი. 2018

წლის 30 სექტემბრიდან 2019 წლის 30 სექტემბრამდე სესხის ზარალის რეზერვების თანაფარდობა მთლიან სესხის პორტფელთან შემცირდა 5.17% - დან 4.76% -მდე.

არასაბანკო დეპოზიტების ნაშთი 2019 წლის 30 სექტემბრის მდგომარეობით გაიზარდა 16.8% -ით, 2018 წლის იმავე თარიღთან შედარებით და მიაღწია 25.6 მილიარდ ლარს. ასევე 2019 წლის 30 სექტემბრის მდგომარეობით, საქართველოს საბანკო სისტემისთვის სესხის პორტფოლიო / არასაბანკო ანაზღაურების კოეფიციენტი შეადგენდა 1.18. თანაფარდობა, წინა პერიოდში ეს მაჩვენებელი 1.13 იყო.

2019 წლის 30 სექტემბრის მდგომარეობით, ბანკების მთლიანმა კაპიტალმა 5.5 მილიარდ ლარს მიაღწია, რაც 15,7% -ით არის გაზრდილი 2018 წლის 30 სექტემბრის ანალოგიურ მაჩვენებელთან შედარებით.

12 თვის განმავლობაში, რომელიც დასრულდა 2019 წლის 30 სექტემბერს, კაპიტალის ამონაგები (ROE) საქართველოს საბანკო სისტემისთვის იყო 12.4%, ხოლო ROE 2018 წლის იმავე პერიოდისთვის 18.4%. 2018 წლის 30 სექტემბრიდან 2019 წლის 30 სექტემბრამდე კაპიტალის თანაფარდობა შემცირდა 11.98% -მდე 12.55% -დან.

2019 წლის 3 კვარტლის მონაცემებით საბანკო სისტემას ჰქონდა საერთო შემოსავალი (პროცენტიდან, საშემოსავლო, და საკომისიო შემოსავალი) 3.2 მილიარდი ლარი, რამაც გადააჭარბა მთლიანი შემოსავალს 2018 წლის იმავე პერიოდთან მიმართებაში 7.3% -ით. 2019 წელს ბანკების წმინდა მოგებამ 0.7 მილიარდი ლარი შეადგინა, რაც 7.9% -ით მეტია 2018 წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ მოგების დიდი ნაწილი ორ კომერციულ ბანკზე გადანაწილდა, კერძოდ, თიბისი ბანკში 2019 წელი 268,253 მილიონის მოგებით დაასრულა, ხოლო საქართველოს ბანკმა 262,756. ჯამში ამ ორმა ბანკმა 525 მილიონი ლარის მოგება მიიღო.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Bank, T. (2019 წლის 2 july). www.tbcbank.ge. მოპოვებული www.tbcbank.ge: <https://www.tbcbank.ge/web/ka/web/guest/correspondent-banks-დან>
2. Bank, w. (2019 წლის 2 july). <https://www.worldbank.org/>. მოპოვებული <https://www.worldbank.org/en/news/loans-credits/2020/02/20/georgia-additional-financing-for-irrigation-and-land-market-development-project>
3. Eif. (2019 წლის 2 july). www.eif.org. მოპოვებული www.eif.org: https://www.eif.org/EIF_for/sme_finance/index.htm